

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, КРИМІНАЛІСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ, СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА, СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

Даценко С.А.

*судовий експерт сектору трасологічних видів досліджень
та обліків відділу криміналістичних видів досліджень
Полтавського НДЕКЦ МВС України*

КОМПЛЕКСНА МЕДИКО-ТРАСОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ЯК СКЛADOVA ОБ'ЄКТИВНОГО ВИСНОВКУ

При скоєнні злочинів, у переважній більшості випадків, на початку розслідування виникає безліч питань, вирішення яких відносяться до експертних установ різних відомств, особливо коли справа стосується загиблого або пораненого. На практиці вирішення даних питань по окремих спеціальностях належить відповідним установам (СМЕ, НДЕКЦ тощо).

В даній роботі є пропозиція щодо розгляду питань, які вирішуються в площині судово-криміналістичної експертизи.

До числа одних із найбільш розповсюджених різновидів криміналістичних експертиз відносяться трасологічні, котрі в свою чергу вирішують велике коло питань щодо слідової інформації, виявленої та вилученої під час огляду місця події [2, с. 87].

Однак при вирішенні поставлених перед експертом-трасологом питань, не завжди достатньо саме його спеціальних знань в тій чи іншій справі. В ряді випадків виникає необхідність у залученні до проведення експертизи спеціалістів інших галузей знань. Одними з таких є експерти судово-медичних установ.

Таким чином, стосовно класифікації судових експертиз за організаційно-процесуальною ознакою, вони розподіляються на такі, що проводяться на підставі наукових положень однієї галузі знань, та такі, що потребують для вирішення поставлених питань використання наукових положень декількох галузей. Остання експертиза називається комплексною. З огляду на це, та враховуючи те, що окремий експерт має вузьку спеціалізацію одного наукового напрямку, для проведення комплексної експертизи виникає потреба у залученні інших спеціалістів [4, с. 76].

Комплексний підхід щодо проведення експертиз дозволяє створити більш повну картину досліджуваного об'єкта, ніж розрізнені предметні підходи, а це – основний показник ефективності експертного дослідження.

Метою даної роботи є визначення ролі комплексної медико-трасологічної експертизи як складової об'єктивного висновку.

Актуальними для розслідування злочинів по кримінальним справам пов'язаних з спричиненням тілесних ушкоджень різних ступенів тяжкості або заподіяння смерті людині є проведення комплексних судово-медичних та судово-трасологічних експертиз. Вони охоплюють коло питань, пов'язаних із встановлення характеру ушкоджень і механізму їх утворень на тілі та одязі від дії тупих і гострих предметів, встановлення зняряддя шляхом дослідження відповідних об'єктів судовими медиками (ушкодження на трупі) та експертами-трасологами (пошкодження на одязі та інших об'єктах).

Оскільки особливості живих тканин (шкіри, слизових оболонок, внутрішніх органів) такі, що в їх пошкодженнях зазвичай відображаються тільки ознаки групового значення, характерні не для одного, а для групи однотипних предметів (наприклад, для тупих, гострих предметів, вогнепальної зброї) і лише в окремих випадках, зазвичай на пошкоджених кістках і хрящах, елементах одягу можуть залишатися ознаки індивідуального значення, придатні для ідентифікації предмета (зняряддя), яким було заподіяно ушкодження, доцільно залучати спеціалістів декількох спеціальностей, а саме судового медика та експерта-криміналіста (трасолога).

Враховуючи вище викладене можливо сформулювати сутність питання про визначення комплексної медико-трасологічної експертизи – це комплексна експертиза, що вирішує питання, пов'язані з тілом людини, встановленням характеру та механізму ушкоджень, визначення та ідентифікації зняряддя злочину, виявлення та ідентифікації інших слідів.

В залежності від початкового положення тіла, характеру отриманих травм, встановлених механізмів утворення слідової інформації стає можливою кваліфікація події – самогубство, навмисне убивство тощо.

Приведемо декілька прикладів, де вказано значення комплексних досліджень для розслідування злочину:

1) при розв'язанні питань відносно ідентифікації зняряддя вбивства та розчленування за слідами на тілі, внутрішніх органах, кістках та хрящах, елементах одягу вбитого. Це дає можливість встановити зняряддя за слідами, які могло їх залишити, характерні конструктивні

ознаки, що йому притаманні, а також може бути встановлено відповідність ймовірного знаряддя злочину вчиненим діям;

2) при наїзді автомобілем на людину допомагає у вирішенні питань відносно механізмів виникнення ушкодження на тілі потерпілого та взаємозв'язок контакту технічного засобу та причинно-наслідковий зв'язок з пошкодженнями.

Яскравим прикладом проведення комплексної медико-трасологічної експертизи в об'єктивності розслідування злочину може бути вирок по справі № 173/1512/17. Відповідно до нього комплексна медико-трасологічна експертиза встановила взаємозв'язок службового автомобіля підозрюваного із тілесними ушкодженнями загиблого, що вказує на його провину у настанні смерті останнього. Також експертиза могла встановити, що смерть настала з інших підстав, що дало би змогу зменшити суворість покарання, або ж і зовсім виправдати підозрюваного [1].

Іншим цікавим прикладом може слугувати наступний випадок. На одній із трас зіштовхнувся мотоцикл та легковий автомобіль, внаслідок чого загинув один із двох мотоциклістів. В даному випадку вина мотоцикліста була очевидною, оскільки той порушив правила дорожнього руху та виїхав на перехрестя із другорядної дороги на великій швидкості та не пропустив автомобіль, що рухався по головній. Також у обох мотоциклістів були відсутні водійські посвідчення. Однак, мотоцикліст став стверджувати, що за кермом був не він, а померлий мотоцикліст. Доказування даного факту дає можливість йому уникнути покарання у зв'язку із смертю винуватого. В даному випадку дослідження судмедекспертом характеру та локалізації тілесних ушкоджень учасників ДТП, в комплексі з дослідженням експертом-трасологом слідів пошкодження на їх одязі та транспортних засобах дає змогу за результатами визначити положення кожного учасника ДТП [3, с. 528].

У практиці слідства розповсюджений приклад, коли під час обшуку у власності особи знаходять одяг потерпілого зі слідами порізів, розриву чи інших пошкоджень. На той момент кров, волокна чи інші речовини як на самому одязі, так і у приміщенні, можуть бути відсутні або непомітні. Якщо цей одяг дійсно на момент нанесення пошкоджень знаходився на потерпілому, а потім цей одяг знаходять у приміщенні певної особи – це вказує на її можливу причетність до скоєного злочину. У такому разі доцільно провести порівняльні дослідження пошкоджень на тілі потерпілого та на одязі, для об'єктивності яких важливе значення має залучення фахівців різних галузей судової експертизи.

Таким чином значення комплексних медико-трасологічних експертиз у встановленні об'єктивних даних неможливо перебільшити. Адже результати таких висновків допомагають пов'язати знаряддя із злочином, що має вагоме значення для розслідування та подальшого розкриття злочину.

Список використаних джерел:

1. Вирок по справі №173/1512/17 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/70017770>.
2. Гончаренко О.В. Криміналістичні експертизи – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 318 с.
3. Маршанська О.П. Про доказове значення трасологічних і комплексних медико-трасологічних експертиз / О.П. Маршанська // Теорія та практика судової експертизи та криміналістики. – 2014. – №13 – С. 226-231.
4. Етапи проведення експертизи із встановленням особи, що керувала автомобілем на момент ДТП / П.М. Хоробрих, А.О. Казаров, О.І. Малихіна, Є.О. Войтов // Теорія та практика судової експертизи та криміналістики. – 2014. – № 13. – С. 522-526.

Канакі А.В.

студентка,

Науковий керівник: Сквірський І.О.

доктор юридичних наук, доцент,

Запорізький національний університет

ПІДРОЗДІЛИ, ЯКІ ЗДІЙСНЮЮТЬ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Актуальність даної теми полягає у тому що, на даний момент в Україні є дуже багато підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність. Тому у даній роботі потрібно визначити, які є підрозділи в Україні з оперативно-розшукової діяльності, які функції мають дані підрозділи та чим ці підрозділи відрізняються один від одного.

Питанням стосовно підрозділів, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність займалися: Бандурка О. М. [2, с. 336], Бараненко Б. І. [3, с. 272], Сілюков В. О., Черков В. О. [7, с. 96].

Відповідно статті 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами такими як:

Національна поліція – підрозділи кримінальної та спеціальної поліції;